

GROENLINKS

EDAM-VOLENDAM

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
2022-2026**

INLEIDING

We staan op een keerpunt

Edam-Volendam is een mooie gemeente. We wonen in een landelijke omgeving, hebben uitstekende voorzieningen en beschikken over snelle verbindingen naar steden als Amsterdam, Purmerend en Hoorn. Onze inwoners zijn over het algemeen tevreden en jongeren blijven graag in Edam-Volendam wonen. Veel dingen zijn goed geregeld.

Toch kunnen we ook hier niet ontsnappen aan de landelijke en wereldwijde problemen.

De huidige generatie is de laatste die de gevolgen van klimaatverandering kan beperken. Tegelijkertijd zijn wij de eerste generatie die de effecten merkt. Wereldwijd ontstaan er steeds meer bosbranden, orkanen en hevige buien. Ook in Edam-Volendam kunnen we in de toekomst vaker last krijgen van extreem weer.

Naast deze klimaatcrisis zitten we middenin een wooncrisis. Betaalbare woningen zijn zeldzaam geworden. Voor sociale huurwoningen zijn enorme wachttijden. Jongeren hebben in Edam-Volendam grote moeite om een woning te vinden, laat staan een betaalbare.

De wooncrisis versterkt de ongelijkheid. Opleiding, afkomst en geslacht zijn helaas nog steeds bepalend voor je kansen in de samenleving. Sommige mensen moeten veel harder hun best doen dan de rest. Ook in Edam-Volendam krijgt lang niet iedereen dezelfde kansen.

Sinds 2015 wordt Edam-Volendam bestuurd door een rechtse coalitie van VVD, CDA, Lijst Kras en Zeevangs Belang. Deze coalitie heeft een aantal goede dingen gedaan. Zo zijn de voorzieningen in onze gemeente op peil gebleven en zijn een aantal grote projecten opgezet.

Aan de grote problemen van onze tijd is echter te weinig gedaan. Op het gebied van klimaat heeft onze gemeente weinig ambitie. Op de lokale woningmarkt is niet genoeg ingegrepen, waardoor de wooncrisis in Edam-Volendam is verergerd. De natuur in onze gemeente wordt opgeofferd voor uitbreidingsplannen, terwijl er betere oplossingen zijn.

Keer op keer wordt gekozen voor de makkelijkste weg. Zo wordt geen leiderschap getoond.

Op 16 maart 2022 staan we voor de keuze: gaan we door met dit tekortschietende beleid? Of kiezen we voor iets beters en brengen we verandering in Edam-Volendam?

GroenLinks wil een samenleving waarin we de klimaatcrisis en wooncrisis eerlijk en rechtvaardig aanpakken. Een samenleving die onze prachtige natuur niet opoffert, maar juist versterkt. Een samenleving waarin iedereen mee kan doen en de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Anders gezegd: óns Edam-Volendam is *duurzaam, groen* en *sociaal*.

Deze drie thema's zijn nauw met elkaar verbonden. Het aanpakken van de klimaatcrisis biedt kansen om ongelijkheid tegen te gaan. Natuur maakt onze inwoners gezonder en beperkt de effecten van klimaatverandering. Het verduurzamen van de samenleving gaat klimaatverandering tegen, wat weer goed is voor de natuur en de biodiversiteit.

De komende vier jaar gaan we aan de slag met:

Duurzaam: van de energietransitie wordt serieus werk gemaakt. We zorgen dat onze inwoners niet alleen de kosten (lasten), maar ook de voordelen (lusten) van de energietransitie ervaren. Mensen die niet kunnen verduurzamen worden daarbij geholpen.

Groen: we behouden ons kostbare landschap. De Lange Weeren en de Purmer blijven groen. Binnen onze woonwijken komt veel meer ruimte voor natuur. We werken aan het herstellen van de biodiversiteit. Het welzijn en de behoeftes van dieren staan bij ons hoog op de agenda.

Sociaal: we pakken de lokale wooncrisis aan. De komende jaren scheppen we veel betaalbare woonruimte. Er gaat meer aandacht en geld naar het bestrijden van armoede en mentale problemen. Verder werken we aan een inclusiever Edam-Volendam, waar we alle vormen van discriminatie tegengaan. Zo kan iedereen meedoen.

Naast deze thema's zetten we ons ook in voor:

- Zorg waarbij de mens centraal staat, niet het systeem.
- Een sterk en divers aanbod van culturele activiteiten.
- Openheid van bestuur en een sterke gemeentelijke organisatie

Dit alles vraagt om een gemeente die wordt bestuurd door mensen met visie, daadkracht en creativiteit. De uitdagingen waar we voor staan vragen om gedurfde oplossingen. Groene en linkse oplossingen die voor ons allemaal werken, waar onze hele gemeente beter van wordt.

Op 16 maart 2022 kunnen we de koers van Edam-Volendam veranderen. Na zes jaar kunnen we eindelijk een ander beleid voeren. Laat deze kans niet lopen.

Stem voor de toekomst. Stem GroenLinks.

INHOUD

1. Eerlijk aanpakken van de klimaatcrisis	5
2. Natuur voor mens en dier	8
3. Bescherm het open landschap.....	11
4. Voetganger en fietser voorop.....	13
5. Betaalbaar wonen voor iedereen	15
6. Menselijke zorg.....	18
7. Inclusieve samenleving.....	21
8. Een broedplaats voor kunst en cultuur	23
9. Modern en goed onderwijs	25
10. Open en daadkrachtig bestuur	27
11. Circulaire economie	30
12. Het financiële plaatje	32

Programmacommissie: John Kluessien, Nico van Straalen, Witte Lous, Sean Tol, Quinty van der Zee, Sophie Basseleur, Herman Sier, Greta Blakborn, Gré Kwakman, Wim Jonk.

Redactie: Sean Tol en Quinty van der Zee.

Met dank aan: Gudy van den Hogen en Chris Visser.

1. EERLIJK AANPAKKEN VAN DE KLIMAATCRISIS

De klimaatcrisis is de grootste opgave van onze tijd. Om de opwarming van de aarde tegen te gaan moeten we overschakelen op hernieuwbare energiebronnen. Deze energietransitie vraagt om veranderingen in alle delen van de samenleving. Dit vergt daadkracht, creativiteit en wil tot samenwerking. Onze gemeente speelt hierbij een onmisbare rol. Gemeenten beslissen over duurzame energieprojecten en zijn verantwoordelijk voor het aardgasvrij maken van woonwijken. Samen met onze burgers en bedrijven kunnen we vorm geven aan de energietransitie in Edam-Volendam. Daar kunnen we ons voordeel mee doen.

De energietransitie is niet alleen noodzakelijk, maar brengt ook enorme kansen met zich mee. GroenLinks wil deze kansen maximaal benutten. Duurzame energie kan een nieuw verdienmodel vormen voor onze gemeente. Zo kunnen we projecten starten voor het opwekken en opslaan van energie, waarbij de gemeente zelf de winst behoudt. Ook voor burgers en ondernemers is investeren in duurzame energie aantrekkelijk. De gemeente moet op alle kansen inspelen, zodat Edam-Volendam sterker uit de energietransitie komt.

De overgang naar een duurzame wereld brengt verandering met zich mee. Voor GroenLinks staat een eerlijke verdeling van de lusten en lasten hierbij centraal. De winst van de energietransitie mag niet alleen terecht komen bij grote bedrijven en onze rijke inwoners. Met energiecoöperaties en het verplichten van winstdeling zorgen we ervoor dat onze inwoners profiteren van de opwekking van duurzame energie in onze gemeente. Burgers met een kleine portemonnee worden geholpen met het verduurzamen van hun woning. Zo wordt voorkomen dat de energietransitie de bestaande inkomensverschillen vergroot.

Het gemeentebestuur heeft weinig ambitie op het gebied van duurzaamheid. Wij willen de ambities flink opschroeven. In 2030 zijn alle woningen in Edam-Volendam van duurzame elektriciteit voorzien. Daarnaast is onze gemeente in 2040 geheel aardgasvrij. Bij het halen van deze doelen maken we zoveel mogelijk gebruik van kleine wijkprojecten. Deze projecten zijn eigendom van de bewoners en voorzien hun woningen van duurzame energie. Door de energie dicht bij de gebruiker op te wekken wordt het elektriciteitsnet niet verder belast. Het investeren in lokale opslag van duurzame energie is daarbij een belangrijke voorwaarde.

Wat we gaan doen:

1. We stimuleren de oprichting van energiecoöperaties. In zulke coöperaties kunnen burgers door te investeren samen duurzame energie opwekken. De gemeente begeleidt inwoners die een energiecoöperatie willen oprichten en investeert zelf ook in kansrijke projecten.
2. Aan private energieprojecten stellen we de eis dat onze inwoners meedelen in de winst. Dit kan op diverse manieren, van een uitkering tot het subsidiëren van maatschappelijke organisaties. Inwoners mogen meebeslissen over de vorm van de winstdeling. Zo zorgen we ervoor dat niet alleen energiebedrijven beter worden van de energietransitie.

3. We zetten vol in op zonnepanelen. Voor nieuwbouw worden zonnepanelen verplicht. Alle niet-monumentale gebouwen van de gemeente krijgen zonnepanelen, in de eerste plaats door de daken beschikbaar te stellen aan energiecoöperaties. Ook komen er meer zonnepanelen in de openbare ruimte, zoals op bushokjes en boven parkeerplaatsen.
4. Windmolens leveren veel schone elektriciteit. In onze gemeente is beperkt plaats voor windmolens. We stellen bij plaatsing een aantal voorwaarden. Zo komen de molens op ruime afstand van woningen, moeten onze inwoners kunnen mee-investeren en vindt er uitgebreide burgerparticipatie plaats. Door het gebruiken van slagschaduwensoren, meldingapps en andere technische oplossingen wordt overlast voorkomen.
5. Agrariërs in het landelijk gebied krijgen de mogelijkheid om kleine houten windmolens te plaatsen. Deze molens van maximaal 15 meter passen goed in het landschap en dragen bij aan het verduurzamen van boerenbedrijven. Voordat toestemming wordt gegeven voor de plaatsing van een molen onderzoeken we eerst de effecten op de vogelpopulatie.
6. We verkennen de mogelijkheden voor opwekking, opslag en gebruik van duurzame energie binnen woonblokken. Doel is om de blokken geheel in hun eigen energiebehoefte te laten voorzien. In 2030 hebben we drie van deze wijkprojecten gerealiseerd, waarbij de opgedane kennis weer wordt toegepast in andere projecten.
7. We richten een lokaal Klimaatfonds op. Burgers met een laag inkomen kunnen vanuit dit fonds subsidie krijgen voor isolatie en andere energiebesparende maatregelen. De gemeente voert daarnaast de Duurzaamheidslening in, waarmee huiseigenaren tegen gunstige voorwaarden geld kunnen lenen om hun woning te verduurzamen.
8. De gemeente gaat de wijken in met een grote isolatiecampagne. Bewoners kunnen hun woning tegen een betaalbaar tarief laten isoleren. Met huisbezoeken en bijeenkomsten worden zij verleid om mee te doen. Wijken met oudere huizen zijn het eerst aan de beurt.
9. De sociale huurwoningen in Edam-Volendam worden zo snel mogelijk duurzamer gemaakt. We maken nieuwe afspraken met de woningcorporaties in onze gemeente. Hierbij wordt niet langer uitgegaan van een gemiddeld energielabel, maar van concrete woningaantallen en specifieke maatregelen. Het verduurzamen van onze sociale woningvoorraad levert winst op voor het klimaat én de bewoners.
10. Het tempo van de lokale warmtetransitie gaat omhoog. In de komende raadsperiode worden minstens 1000 woningen aardgasvrij gemaakt. Nog eens 500 woningen worden voorbereid op de overstap naar gasvrij wonen. In elke wijk wordt gekeken naar de beste techniek.
11. Goed voorbeeld doet volgen. Om onze inwoners te laten zien hoe zij hun woning kunnen verduurzamen neemt de gemeente zelf een woning onder handen. Deze 'proefwoning' is op afspraak te bezichtigen en bevat een tentoonstelling met informatie over de toegepaste technieken. Voor het project wordt naar medewerking uit het lokale bedrijfsleven gezocht.

12. Om de hoeveelheid oud papier te verminderen voeren we een ja ja-sticker in. Hierdoor mag reclaimedrukwerk alleen nog bezorgd worden bij mensen die expliciet aangeven dit te willen ontvangen. Lokale nieuwsmedia (zoals de NIVO en de Stadskrant) worden uitgezonderd.
13. We brengen de gemiddelde hoeveelheid restafval zo snel mogelijk terug tot 35 kg per inwoner per jaar. Daarvoor zetten we in op betere afvalscheiding en 'consuminderen'. We onderzoeken alternatieve inzamelmethoden waarbij burgers die goed scheiden minder belasting betalen. Het principe 'de vervuiler betaalt' is altijd leidend.

2. NATUUR VOOR MENS EN DIER

Het gaat niet goed met de natuur in Nederland. Groen en natuur worden op grote schaal vervangen door stenen. De overgebleven natuur staat zwaar onder druk door stikstof, klimaatverandering en economische activiteiten. Ook in Edam-Volendam is dit te zien. Door de oprukkende bebouwing blijft er steeds minder natuur over. In onze woonwijken is veel te weinig ruimte voor groen. Vogels, vleermuizen en insecten kunnen nergens heen en sterven uit. Als we onze natuur willen redden zullen we snel actie moeten ondernemen.

GroenLinks wil de natuurkwaliteit in onze gemeente flink verbeteren. Dat doen we onder andere door onze wijken te vergroenen. Stenen, asfalt en andere verharding maken plaats voor bomen en groenperken. De bestaande groene gebieden worden uitgebreid. We moedigen bewoners aan om mee te helpen bij deze vergroeningslag. Met het vergroenen van onze woonwijken slaan we twee vliegen in één klap. We geven meer ruimte aan de natuur en creëren tegelijkertijd een gezondere leefomgeving voor onze inwoners.

Het verdwijnen van plant- en diersoorten moet stoppen. We beginnen daarom een groot offensief om de biodiversiteit te herstellen. Biodiversiteit is belangrijk om onszelf en de dieren en planten om ons heen in leven te houden. Een sterke biodiversiteit geeft ons voedsel, een schone lucht en drinkbaar water. Ons prachtige weidevogelgebied in de Zeevang krijgt speciale aandacht. Hier werken we met boeren en andere organisaties aan het versterken van de biodiversiteit. Tussen dit gebied en de andere natuurgebieden in de provincie worden verbindingen aangelegd, zodat er een netwerk van natuurroutes ontstaat.

Dierenwelzijn heeft te weinig prioriteit in onze gemeente. GroenLinks gaat dit veranderen. Dieren hebben – net als mensen – recht op een fijn leven. Wilde dieren, huisdieren en vee hebben allemaal hun eigen behoeften en het is belangrijk dat zij deze op een natuurlijke manier kunnen vervullen. De gemeente doet wat zij kan om te zorgen dat dieren een prettig leven hebben.

Wat we gaan doen:

1. De gemeente plant de komende jaren veel nieuwe bomen. Waar dat kan kiezen we voor grote boomsoorten die zoveel mogelijk CO₂ opvangen en verkoeling geven. Ook zoeken we plaatsen voor het planten van tiny forests, waarmee we de biodiversiteit in bepaalde gebieden extra kunnen versterken.
2. Bomen in de openbare ruimte worden alleen gekapt als het echt niet anders kan. Kap wordt altijd gecompenseerd met het planten van nieuwe bomen in de directe omgeving. Alle bomen die deel uitmaken van een karakteristiek landschap of straatbeeld krijgen een beschermde status.
3. Bij iedere grote aanpassing van onze woonwijken wordt de omgeving groener. Wanneer we straten opnieuw inrichten komen er meer bomen, groenperken en grasvelden bij. Ook creëren we meer natuurlijke speelplekken voor kinderen. Voor elke wijk wordt een streefpercentage voor extra groen vastgesteld.

4. Burgers krijgen meer vrijheid om hun buurt te vergroenen. Geveltuintjes en andere vormen van wildduinieren worden toegestaan en aangemoedigd. Naar Eindhovens voorbeeld lanceren we het project Adopteer een Straat, waarbij vrijwilligers een gebied adopteren dat zij vervolgens samen groen en schoon houden. De gemeente ondersteunt dit project, bijvoorbeeld door bloemzaad beschikbaar te stellen.
5. Natuurinclusief bouwen wordt de norm. Voor projectontwikkelaars komen er specifieke natuureisen, zoals een minimaal percentage groen in de buitenruimte. We scheppen ruimte voor dieren, bijvoorbeeld door het installeren van nestkastjes in gevels. Zo levert elk bouwproject een bijdrage aan het versterken van de natuur.
6. Groene tuinen en daken hebben een positief effect op de biodiversiteit. De gemeente komt daarom met een subsidie voor het vergroenen van tuinen en het aanleggen van groen op daken, waarmee burgers een deel van de kosten terugkrijgen. Zo willen we onze inwoners ertoe aanzetten om ook op hun eigen terrein te vergroenen.
7. We leggen tijdelijke natuur aan op terreinen die voor langere tijd braak liggen. Deze tijdelijke natuur neemt verschillende vormen aan: een ongerept natuurgebied, moestuintjes voor de buurt of kleine stadsparkjes. De gemeente bepaalt samen met omwonenden welke groene invulling het beste in de omgeving past.
8. Onze parken, bermen en andere groene plekken worden aangelegd en verzorgd via de principes van ecologisch beheer. Zo planten we voornamelijk inheemse soorten, leggen we natuurvriendelijke oevers aan en maaien we minder vaak op bepaalde plaatsen. We zaaien ook wilde bloemen en kruiden die aantrekkelijk zijn voor vlinders, bijen en andere insecten.
9. De gemeente werkt samen met verschillende partijen aan een overkoepelend natuurplan voor het weidevogelgebied in de Zeevang. Hierin worden afspraken gemaakt over het verbeteren van de bodemkwaliteit, de hoeveelheid insecten en andere relevante natuurindicatoren. Door het beheer samen te brengen in één plan kunnen we effectiever optreden om de natuurkwaliteit van het gebied te versterken.
10. We helpen boeren met de overstap naar natuurinclusieve landbouw. Hierbij werken we samen met de provincie en natuurorganisaties. Boeren worden gestimuleerd om hun akkerranden in te zaaien met wilde bloemen en kruiden. De gemeente biedt advies, stelt zaadjes beschikbaar en kijkt wat zij nog meer kan doen om te helpen.
11. We willen handhaven op dierenwelzijn. Hulpverleners en toezichthouders worden getraind in het herkennen van dierenmishandeling. Zo kan er snel en adequaat ingegrepen worden wanneer dieren slecht behandeld worden.
12. Er komt meer aandacht voor dieren bij het inrichten van de openbare ruimte. Bij onze grachten en sloten installeren we kattentrapjes om het verdrinken van katten te voorkomen. Daarnaast kijken we naar het uitbreiden van het aantal losloopgebieden voor honden. Hierbij vragen we organisaties als de Dierenambulance om advies.

13. Landbouwdieren verdienen een goede behandeling. De gemeente stimuleert boeren om schuilstallen in het weiland te plaatsen waar dieren dekking kunnen zoeken voor regen of hitte. We onderzoeken hoe we samen met boeren stalbranden kunnen voorkomen. Nieuwe megastallen zijn niet welkom in onze gemeente. Agrarische bedrijven waar dierenwelzijn hoog in het vaandel staat, krijgen juist alle ruimte.

3. BESCHERM HET OPEN LANDSCHAP

In Edam-Volendam gebeurt ontzettend veel. Bouwvakkers, boeren, winkeliers, toeristen, sporters, natuurliefhebbers en veel meer mensen zijn dagelijks bezig in onze gemeente. Voor dit alles is ruimte nodig. Het toestaan van een activiteit betekent dat we minder ruimte overhouden voor andere dingen. Daarom moeten we scherpe keuzes maken. Vaak gaat ruimte voor woningen en bedrijven ten koste van de natuur en het landschap. Zulke ontwikkelingen zijn niet meer ongedaan te maken. Met de plannen voor een woonwijk in de Lange Weeren en een industrieterrein in de Purmer dreigt dit weer te gebeuren.

GroenLinks wil het groene en landelijke karakter van onze gemeente behouden. We offeren de Lange Weeren en de Purmer niet op voor uitbreidingsplannen. Binnen onze bebouwde omgeving is nog genoeg ruimte te vinden voor nieuwe ontwikkelingen. Leegstaande bedrijfshallen, verouderde gebouwen en braakliggende terreinen kunnen plaatsmaken voor nieuwe functies. De gemeente speelt in op deze kansen door het aankopen van de benodigde gronden en gebouwen. Zo laten we Edam-Volendam van binnenuit groeien.

De grootste opgave ligt op het gebied van woningbouw. Woningen worden bij voorkeur dicht bij de bestaande voorzieningen gebouwd, zodat bewoners niet zijn afgezonderd van de gemeenschap. Op het industrieterrein aan de Julianaweg maken we ruimte voor een nieuwe woonwijk. We zoeken actief naar andere mogelijkheden om extra woningen binnen de bestaande wijken toe te voegen. Hierbij geldt dat deze nieuwe ontwikkelingen goed binnen de omgeving moeten passen.

Onze inwoners verdienen een mooie gemeente waarin het prettig wonen is. GroenLinks wil de leefbaarheid van onze woonwijken vergroten. Dat doen we door meer ruimte te geven aan groen, water en speelvoorzieningen. We stimuleren ontmoeting en verbinding tussen verschillende groepen door te sturen op de samenstelling van wijken. Verder investeren we in klimaatadaptatie en het verminderen van zwerfafval op straat en in het groen.

Wat we gaan doen:

1. Het open landschap in Edam-Volendam blijft zoveel mogelijk behouden. De Lange Weeren, de Purmer en de Zeevang blijven groen. Alleen als het echt niet anders kan wordt er gebouwd in het groen. In de dorpen van de Zeevang staan we enkel woningbouw toe die binnen de lintbebouwing past.
2. Het industrieterrein aan de Julianaweg wordt omgevormd tot een woon-werkgebied. We stimuleren een deel van de bedrijven om te verhuizen naar industrieterreinen in de omgeving zoals Baansteer-Noord. Het gebied wordt stapsgewijs ontwikkeld, waarbij de aanwezige lege plekken worden gebruikt. Zo scheppen we extra woonruimte voor de toekomst en verminderen we de hoeveelheid verkeer in Volendam.

3. Hittestress en extreme neerslag zullen door klimaatverandering steeds vaker voorkomen. We nemen maatregelen om de negatieve effecten te beperken. Op pleinen en in parken komen meer schaduwrijke plekken. In woonwijken komt minder verharding en wordt de regenwaterafvoer verbeterd. We vergroten de capaciteit van sloten en andere wateren, zodat zij kunnen dienen als waterberging.
4. We gaan zuinig om met de beschikbare ruimte door het combineren van meerdere functies op dezelfde oppervlakte. Zo kunnen parkeerplaatsen worden gebruikt voor opwekking en opslag van energie, door zonnepanelen boven en warmtereservoirs onder het straatniveau te installeren. Bij grote woningbouwprojecten overwegen we altijd om een ondergrondse of half-verdiepte parkeergarage aan te leggen, zodat er meer ruimte is voor woningen.
5. We betrekken omwonenden bij veranderingen in hun buurt. Voor elke grote ingreep vindt burgerparticipatie plaats. Wanneer particulieren of projectontwikkelaars de plannen uitvoeren, doen we er alles aan om ervoor te zorgen dat de participatie deugt. De gemeente gaat onderzoeken welke mogelijkheden de Omgevingwet hiervoor biedt.
6. We streven naar een gemengde samenstelling van nieuwe en bestaande woonwijken. Jong en oud, alleenstaand en samenwonend, studerend en werkend: allemaal hebben ze een plek in de wijk. Waar dat kan realiseren we ontmoetingsplaatsen voor de bewoners. Zo creëren we levendige wijken waar verschillende groepen mensen in contact komen.
7. De leefbaarheid van de dorpen in de Zeevang staat onder druk. Winkels, cafés en scholen dreigen weg te vallen. De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om meerdere functies in één gebouw te combineren, zoals horeca en winkels. Waar nodig geeft zij ook financiële ondersteuning. De dorpsraden krijgen een doorslaggevende stem bij deze projecten.
8. Zwerfafval is enorm schadelijk voor de planten en dieren in onze gemeente. We doen meer om deze vervuiling tegen te gaan. In de openbare ruimte plaatsen we meer vuilnisbakken. De gemeente stimuleert inwoners om zwerfafval op te ruimen, bijvoorbeeld door het uitgeven van afvalgreepers. Er komt een campagne om mensen bewust te maken van de effecten van zwerfafval op het milieu.
9. De gemeente voert een actief grondbeleid. Wanneer ergens kansen liggen voor het bouwen van woningen, het aanleggen van natuur of het realiseren van andere waardevolle functies koopt zij grond of gebouwen aan om dit mogelijk te maken.
10. Bouwactiviteiten en veranderingen in de openbare ruimte mogen de historische gebieden in onze gemeente niet aantasten. Met het Doolhof in Volendam, de binnenstad van Edam, onze historische havens en de landelijke lintbebouwing moet voorzichtig worden omgegaan. Zo zorgen we ervoor dat de kenmerkende plaatsen van onze gemeente behouden blijven.

4. VOETGANGER EN FIETSER VOOROP

Mensen zijn in eerste instantie voetganger, daarna fietser en dan pas automobilist. Lopen en fietsen zijn gezond en duurzaam. De drukte op wegen en parkeerplaatsen is op te lossen door vaker te kiezen voor lopen, fietsen en het OV. Wij zetten daarom in op meer gebruik van deze vervoermiddelen en minder gebruik van de auto. Duurzamere vervoersopties worden gestimuleerd door bijvoorbeeld te zorgen voor genoeg laadpalen en comfortabele OV-verbindingen.

Bij de inrichting van onze wijken, winkelgebieden en openbare ruimte staat de auto nu centraal. Dit gaat ten koste van wonen en groen, omdat auto's veel ruimte innemen. Wij willen dit omdraaien. Woningen en groen krijgen meer ruimte door vrij baan te maken voor fietsers en voetgangers. Zo zorgen we voor fijne wijken waar de auto uit het zicht is, een gezonde leefomgeving met minder uitlaatgassen en meer beweging.

Verkeer en parkeren vragen om een integraal beleid dat gebaseerd is op een duidelijke overkoepelende visie. Verkeersproblemen zijn in het verleden veel te ad hoc aangepakt, waarmee de oplossing van het ene probleem een nieuw probleem veroorzaakte. Met een integraal verkeersplan voorkomen we dit. Op deze manier ontstaan er minder opstoppingen en gevaarlijke punten in het verkeer.

Wat we gaan doen:

1. Een goede busverbinding is van groot belang voor veel inwoners. Het is belangrijk om in te zetten op verbetering van de verbindingen. Reizen met de bus moet makkelijk en comfortabel zijn. We willen dat overvolle lijnen meer capaciteit krijgen, door meer of langere bussen te gebruiken, of meer plekken in de bestaande bussen te creëren.
2. Buslijn 314 is de enige OV-verbinding tussen de Zeevang en de rest van onze gemeente. We willen dat deze bus vaker gaat rijden na 20.00 uur en in de weekenden. De buurtbus in de Zeevang moet behouden blijven. Waar mogelijk helpen we de vereniging die de buurtbus exploiteert om het netwerk uit te breiden.
3. We willen fietsvoorzieningen rond plaatsen die veel bezoekers trekken. Denk hierbij aan overdekte stallingen, persluchtpompen en oplaadpunten voor de elektrische fiets. Zo zorgen we dat fietsen aantrekkelijker wordt ten opzichte van autogebruik.
4. We leggen 'tussendoorroutes' aan voor wandelaars en fietsers. Met deze paden tussen de bebouwing ontstaan snellere verbindingen naar verschillende delen van onze gemeente. Denk bijvoorbeeld aan een pad tussen de Heideweg en de Zonnesingel in Volendam.

5. Elektrisch rijden heeft de toekomst. In 2030 beschikt onze gemeente over een dekkend netwerk van openbare laadpalen en minimaal één snellaadstation. De gemeente komt met duidelijke regels voor het plaatsen van particuliere laadpunten op of in gemeentelijke grond.
6. We stimuleren de plaatsing van elektrische deelauto's. Deelauto's zijn een duurzaam en goedkoop alternatief voor het hebben van een eigen (tweede) auto. De beschikbaarheid kan leiden tot minder parkeerproblemen en meer ruimte voor woningen, voorzieningen en groen in wijken.
7. We verlagen de parkeernorm in nieuwe wijken. Parkeren verdwijnt zoveel mogelijk uit het zicht, bijvoorbeeld door het aanleggen van parkeergarages of het plaatsen van groen aan de randen van parkeerterreinen. Zo ontstaat er meer ruimte voor wonen, groen en speelvoorzieningen.
8. In de centra van Edam en Volendam voeren we betaald parkeren in voor iedereen die er niet woont. Door het vragen van een laag tarief stimuleren we het gebruik van duurzame alternatieven zoals het OV en de fiets. Waar nodig worden de blauwe zones uitgebreid om te voorkomen dat bezoekers in omliggende wijken parkeren.
9. We pakken verkeersarmoede aan. Kinderen van ouders met een laag inkomen krijgen een budget voor de aankoop van een fiets of het gebruik van het OV. Hun ouders krijgen ook een vergoeding als dit bijdraagt aan hun kansen op een opleiding of baan.
10. We verlagen de maximumsnelheid naar 30 kilometer per uur op wegen die niet zijn ingericht op snel verkeer. Een uitzondering geldt voor belangrijke wegen, zoals de Julianaweg in Volendam. Met een lagere maximumsnelheid bevorderen we de veiligheid voor fietsers, voetgangers en spelende kinderen.
11. In het centrum van Volendam veroorzaken touringcars verkeersopstoppingen. Daarom verplaatsen we de parkeerplaats voor touringcars naar het Marinapark. Voor de bezoekers die het stuk naar de Haven en het Noordeinde niet kunnen of willen lopen komt er een pendeldienst.
12. Onze inwoners ervaren veel overlast door hardrijders. We zetten in op een betere naleving van de maximumsnelheid, zowel door het herinrichten van de rijbanen als door handhaving. De gemeente neemt het beheer van de wegen in het landelijk gebied over van het waterschap, zodat dit beter geregeld kan worden.
13. In Edam en de Zeevang liggen veel wegen die ongeschikt zijn voor zwaar verkeer, waardoor trillingen en grondverplaatsingen ontstaan. We weren dit verkeer zoveel mogelijk van de wegen waaraan kwetsbare woningen staan.

5. BETAALBAAR WONEN VOOR IEDEREEN

Een woning is een eerste levensbehoefte. Het is een plek om uit te rusten, te ontspannen en je veilig te voelen. Toch is wonen niet meer zo vanzelfsprekend. In heel het land heerst een groot woningtekort, waardoor wonen steeds meer geld kost. Dit raakt vooral jongeren, kwetsbaren en mensen met een smalle beurs. Ook bij de woningcorporaties kunnen zij niet altijd terecht. Het aantal sociale huurwoningen is te laag en de wachttijd daardoor te lang. Steeds meer mensen vallen tussen wal en schip. Zij kunnen de hoge woningprijzen niet betalen en kunnen niet (snel genoeg) huren. We zitten middenin een wooncrisis.

Het gemeentebestuur heeft te weinig gedaan om wonen betaalbaar te houden. Projectontwikkelaars hebben te veel de vrije hand gekregen. Met een aantal grote bouwprojecten is eindeloos getreuzeld. Alle energie lijkt gericht op de Lange Weeren, een project met veel dure woningen waarvan onzeker is of het überhaupt mag doorgaan. Voor kansrijke projecten en maatregelen was nauwelijks aandacht. Dit heeft de lokale wooncrisis vergroot.

GroenLinks ziet het aanpakken van de wooncrisis als een topprioriteit. Om dat te kunnen doen moet de gemeente de regie weer terugnemen. We zoeken actief naar plaatsen voor nieuwe woonblokken en woonwijken, zoals op het industrieterrein aan de Julianaweg. Op braakliggende terreinen en andere vrijgekomen plekken beginnen we zo snel mogelijk met bouwen. Verder gaan we beter om met de beschikbare ruimte. Appartementengebouwen krijgen meer woonlagen en het toevoegen van woningen in bestaande gebouwen wordt gestimuleerd. Zo scheppen we nieuwe woonruimte voor onze woningzoekenden.

Wonen is een recht, geen verdienmodel. De macht van projectontwikkelaars en investeerders wordt daarom aan banden gelegd. De gemeente gaat weer zelf woningen bouwen om controle te houden over de vraagprijzen. Met ontwikkelaars worden strikte afspraken gemaakt, waarbij het belang van onze inwoners voorop staat. Beleggers en verhuurders worden geweerd uit nieuwe en bestaande wijken met betaalbare woningen.

De komende jaren willen we vooral bouwen voor jongeren, jonge gezinnen, alleenstaanden en senioren. Met de bouw van sociale huurwoningen wordt een forse inhaalslag gemaakt. Onze gemeente kan de landelijke wooncrisis niet oplossen, maar we gaan alles op alles zetten om wonen in Edam-Volendam betaalbaar te houden.

Wat we gaan doen:

1. De gemeente gaat weer zelf woningen bouwen. Zo houden we maximale controle over de prijzen en het aanbod. Met het ontwikkelen van de Broeckgouw heeft de gemeente veel ervaring opgedaan met het bouwen van woonwijken in eigen beheer. Nu zetten we deze kennis in om betaalbare woningen te bouwen voor onze inwoners.

2. Voor de kleine dorpen in de Zeevang zijn extra woningen belangrijk om de leefbaarheid op peil te houden. De gemeente werkt samen met de provincie aan bouwplannen die voldoen aan de geldende provinciale regels. Deze woningen zijn voornamelijk gericht op jongeren die in de dorpen willen blijven wonen en moeten goed passen binnen de karakteristieke lintbebouwing.
3. Onze gemeente heeft veel te weinig sociale huurwoningen om aan de vraag te voldoen. Daardoor zijn de wachtlijsten bij de woningcorporaties enorm opgelopen. Bij elk bouwproject wordt minimaal 30% van de nieuwe woningen een sociale huurwoning. Zo willen we het tekort in de sociale sector de komende jaren flink verkleinen.
4. In Edam-Volendam is de ruimte voor woningbouw beperkt, dus moeten we efficiënter omgaan met de ruimte die we hebben. Waar dat kan bouwen we hogere gebouwen met meer woningen. Bij het realiseren van publieke of commerciële gebouwen zoeken we altijd naar mogelijkheden om woonruimte toe te voegen.
5. Senioren willen vaak zelfstandig blijven wonen. Veel woningen zijn niet geschikt voor oudere bewoners en zullen aangepast moeten worden. De gemeente laat met een voorbeeldwoning zien welke aanpassingen mogelijk zijn. Ook worden senioren actiever benaderd om te kijken of zij behoefte hebben aan extra voorzieningen.
6. Door het sluiten van zorgcomplex de Meermin in Edam zijn er minder zorgwoningen beschikbaar. We realiseren daarom een nieuw 'wonen met zorg'-complex in onze gemeente. Dit nieuwe complex wordt gebaseerd op het concept van de Friese Vlaak, een samenwerking tussen de Zorgcirkel en de woningcorporaties. Zo kunnen onze ouderen met een zorgvraag dicht bij hun voormalige huis blijven wonen.
7. Starters kunnen steeds moeilijker aan een koopwoning komen. Met hun inkomen krijgen ze vaak niet de hypotheek die ze nodig hebben, terwijl ze de maandlasten wel kunnen betalen. Voor deze groep voeren we de Starterslening in. Met deze lening kunnen starters een deel van de vraagprijs via de gemeente lenen. Door dit extra budget hebben starters meer kans om een geschikte koopwoning te vinden.
8. Voor mensen die dringend woonruimte nodig hebben, komen er meer mogelijkheden voor tijdelijk wonen. Gebouwen en locaties die voor langere tijd leegstaan worden gebruikt voor het vestigen van tijdelijke woningen. Deze woonvorm voorkomt dat mensen op straat komen te staan of in nare thuissituaties blijven, maar mag geen vervanging zijn voor 'vaste' woningen.
9. We maken zoveel mogelijk gebruik van houtbouw bij de bouw van nieuwe woningen. Houtbouw is minder belastend voor het klimaat dan bouwen met traditionele materialen zoals beton en steen. Daarnaast is het een snelle manier van bouwen, omdat er complete pakketten geleverd worden. Voor een minimale klimaatimpact kiezen we voor hout uit Nederlandse productiebossen.

10. Onze woningen zijn er om in te wonen, niet om winst op te maken. We voorkomen daarom dat beleggers en particuliere verhuurders betaalbare woningen opkopen. Op nieuwe woningen vestigen we een zelfwoonplicht en een anti-speculatiebeding. In bestaande wijken met veel goedkope woningen voeren we een opkoopbescherming in. Zo komen onze woningen terecht bij de mensen die ze nodig hebben.
11. Het verhuren van woningen aan toeristen is onwenselijk als hiermee woonruimte verloren gaat. We gaan deze vakantieverhuur tegen door het beperken van de periode waarin een woning aan toeristen kan worden verhuurd. Ook komt er een registratieplicht om zicht te krijgen op het fenomeen. Het verhuren van kamers, schuren of andere delen van een woning blijft wel gewoon mogelijk.
12. We nemen maatregelen om ervoor te zorgen dat er meer woonruimte ontstaat in bestaande gebouwen. Oude winkels, kantoren en bedrijfspanden kunnen soms worden omgevormd tot appartementsgebouwen. Waar het kan staan we wonen boven bedrijfsloodsen toe. Er komt een meldplicht voor leegstand die langer duurt dan zes maanden, zodat de gemeente eigenaren kan helpen om (tijdelijke) bewoners te vinden.
13. Onze gemeente krijgt een gebied voor alternatieve woonvormen. Denk hierbij aan tiny houses, woonunits en zelfbouwoningen. De gemeente zorgt voor een geschikt terrein en voorzieningen zoals elektra en riolering. Door ruimte te geven aan dit soort woonvormen bieden we een alternatief voor het traditionele huis of appartement.

6. MENSELIJKE ZORG

Goede zorg is een bouwsteen van de samenleving. Met het overhevelen van zorgtaken naar de gemeente is er op landelijk niveau veel bezuinigd. Door deze bezuinigingen is geld voorop komen te staan, terwijl goede zorg juist draait om betrokkenheid en vertrouwen. Door de verregaande marktwerking en bureaucratie hebben zorgverleners steeds minder ruimte gekregen om hun werk te doen.

GroenLinks zet zich in voor zorg waarbij niet het systeem, maar de mens centraal staat. Iedereen heeft recht op passende zorg. Kostenbesparing mag nooit een motief zijn om zorg te onthouden en barrières op te werpen. Wij willen toegankelijke zorgvoorzieningen, dichtbij huis. Met meldpunten, wijkteams en beleidsprogramma's zoals LEF maken we onze zorg laagdrempeliger. Daarnaast is er aandacht voor gezondheid in de brede zin. Zo ondernemen we actie tegen de eenzaamheid onder ouderen en de verborgen armoede in de gemeente.

We hebben de afgelopen tijd gezien hoe belangrijk de zorg is. En toch behandelen we zorgverleners nog steeds niet goed genoeg. Ze worden bedolven onder het werk voor te weinig salaris. We willen weer vertrouwen op zorgverleners en stoppen dus de nodeloze controledrift. Bij aanbestedingen houden we rekening met de salarissen van zorgverleners, zodat de gemeente zoveel mogelijk bijdraagt aan goed werk voor de zorgmedewerkers.

Dit alles combineren we met meer aandacht voor de 'onzichtbare' problemen. Mentale gezondheid is onmisbaar voor een goed leven. Toch rust er nog steeds een taboe op het onderwerp. Wij willen het makkelijker maken voor mensen om te praten over mentale problemen en om op tijd hulp te krijgen. Verder verdienen de problemen die mensen met een lichamelijke beperking ondervinden meer aandacht, zodat zij ook volwaardig mee kunnen doen in het sociale leven. Daarnaast willen we dat mensen in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen, sporten en recreëren. Zo maken we zorg weer menselijk en brengen we bestaande problemen aan het licht.

Wat we gaan doen:

1. In onze gemeente wordt relatief weinig gebruik gemaakt van jeugdhulpverlening. We onderzoeken waardoor dit komt. Het kan zijn dat er weinig problemen zijn, maar ook dat de drempel om hulp te vragen hoog ligt of er niet snel genoeg wordt ingegrepen. Onderzoek geeft hier inzicht in en kan waar nodig oplossingen aandragen.
2. Mentale gezondheid onder jongeren verdient meer aandacht. We investeren in een laagdrempelig meld- en leerpunt voor mentale problemen, bijvoorbeeld een app of een website. Dit zorgt voor een makkelijke en veilige manier om te praten over mentale problemen, zonder dat mensen meteen de stap naar de huisarts hoeven te zetten.
3. We willen een persoonlijke aanpak. Door het inzetten van jongerenwerk, buurtouders en wijkteams maken we de lijn tussen probleem en oplossing kleiner. Zij geven raad en weten welke instanties kunnen helpen bij verschillende problemen. Daarnaast zoeken zij actief contact met de jongeren in de buurt die problemen hebben of veroorzaken.

4. De gemeente moet op zoek naar oplossingen voor situaties waarin genotsmiddelen en verslavingen voor problemen zorgen. Wij zijn voorstander van het wetenschappelijk onderbouwde programma LEF. De gemeente zet zich ook in om de wachtlijsten in de verslavingszorg te verminderen.
5. De gemeente is overgestapt op een nieuwe werkwijze voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wij willen deze nieuwe aanpak evalueren. Als blijkt dat mensen die eerst werkten nu thuis zitten, zetten we een nieuwe vorm van beschutte werkplaatsen op.
6. Het is belangrijk dat blinde, dove en gehandicapte mensen mee kunnen doen in onze gemeente. De openbare ruimte, voorzieningen en informatie moeten voor hen net zo goed toegankelijk en beschikbaar zijn als voor iedere andere burger. Het toegankelijker maken van onze gemeente verdient een snelle aanpak.
7. Het neoliberale zorgmodel heeft mensen geprobeerd in hun eigen kracht te zetten, maar dit kwam in de praktijk neer op bezuinigingen en bureaucratische rompslomp. Wij willen dat hulpvragers serieus worden genomen en invloed kunnen uitoefenen op hun zorg. Samen met zorgbehoevenden wordt gekeken welke zorg en vorm van inspraak past.
8. Mensen met een zorgvraag die samen een woongroep willen vormen, moeten daarvoor de ruimte krijgen. Deze woonvorm geeft zeggenschap en de voordelen van samenwonen. De gemeente helpt bemiddelen met woningbouwcorporaties, projectontwikkelaars en zorgaanbieders.
9. In de jeugdzorg is het van belang dat ouders en kinderen zelf keuze hebben voor zorgverleners. Door jonge cliënten zelf mee te laten denken in hun behandeling of ondersteuning, wordt de kans vergroot dat de behandeling aanslaat.
10. De inzet van jongerenwerk is de beste manier om overlast door hangjongeren tegen te gaan. Wij willen jongerenwerkers blijven gebruiken en de inzet uitbreiden naar meer wijken. Jongerenwerkers stimuleren persoonlijke ontwikkeling en organiseren alternatieve activiteiten. Zo worden jongeren op een positieve manier uitgedaagd, waarmee overlast wordt voorkomen.
11. We willen betere ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers. Een groot deel van de verzorging van mensen bestaat uit mantelzorg en deze inzet heeft ondersteuning nodig. Dit kan met vervangende zorg en waar nodig met subsidies.
12. Bij aanbesteding moet niet de laagste prijs maar de hoogste kwaliteit leidend zijn. We letten hierbij ook op de arbeidsvoorwaarden voor de zorgverleners. Het te vaak wisselen van zorgaanbieders wordt zoveel mogelijk voorkomen. Hiervoor maken we maximaal gebruik van de wettelijke beleidsruimte bij aanbestedingstrajecten.
13. De bijstand moet menselijker. Bestaande gemeentelijke regels en procedures worden getoetst op rechtvaardigheid. We maken een eind aan overbodige en vernederende controles. Bijstandsgerechtigden krijgen meer ruimte om hun leven in te richten, bijvoorbeeld door soepel om te gaan met de regels voor vakanties.

14. Armoedebestrijding verdient meer prioriteit. Het lijkt misschien niet zo, maar er zijn ongeveer 1000 mensen in onze gemeente die leven in armoede. Een deel daarvan is zichtbaar, maar een groot deel ook niet. De gemeente komt met maatregelen om beide soorten armoede aan te pakken. Samen met maatschappelijke organisaties zorgen we ervoor dat niemand in Edam-Volendam in armoede hoeft te leven.
15. We pakken eenzaamheid onder ouderen aan. De gemeente inventariseert het activiteiten aanbod voor ouderen en maakt dit beter zichtbaar. In samenwerking met Club- en Buurthuiswerk start de gemeente een project waarbij jongeren worden gekoppeld aan eenzame ouderen. Ouderen die dat kunnen worden gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen, zodat zij een sociaal netwerk opbouwen.

7. INCLUSIEVE SAMENLEVING

Geen mens is precies hetzelfde. Verschillen maken onze samenleving mooier en krachtiger. Helaas gebeurt het nog te vaak dat mensen anders worden behandeld om wie ze zijn. Zij krijgen te maken met discriminatie, racisme, seksisme en andere vormen van uitsluiting. Mensen die afwijken van de norm krijgen minder kansen in de samenleving en voelen zich niet altijd vrij om zichzelf te zijn.

GroenLinks is tegen elke vorm van uitsluiting. Het uitsluiten van mensen maakt niemand beter of gelukkiger. De samenleving wordt er veel fijner op als we focussen op wat ons verbindt in plaats van op wat ons scheidt. Inclusiviteit betekent dat iedereen mee kan doen, dat we naar elkaar omkijken en dat iedereen ertoe doet.

Alle mensen verdienen de vrijheid om zichzelf te zijn en om geaccepteerd te worden. De gemeente, scholen en maatschappelijke organisaties doen wat zij kunnen om discriminatie en uitsluiting in de samenleving tegen te gaan. Door bewustzijn te creëren worden deze zaken bespreekbaar. Samen geven we het signaal dat we uitsluiting niet pikken. Zo werken we aan een inclusief Edam-Volendam.

Gelijkwaardigheid van kansen is het uitgangspunt. Iedereen moet gelijke kansen krijgen om een goed leven op te bouwen. We maken ons hard voor goede begeleiding van mensen in een kwetsbare positie, zoals statushouders en slachtoffers van seksueel geweld. Daarnaast schenken we aandacht aan de ongelijke beloning tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. De gemeente werkt aan een inclusieve ambtelijke organisatie en gaat na of er sprake is van discriminatie bij de uitvoering van beleid. Dit alles vanuit de gedachte dat ieder mens evenveel waard is.

Wat we gaan doen:

1. Seksuele intimidatie en geweld raken veel mensen. Om dit tegen te gaan leren we iedereen over wederzijdse instemming bij seksueel contact. De gemeente en scholen zorgen er samen voor dat jongeren passende voorlichting krijgen over dit onderwerp.
2. Vrouwen verdienen minder dan hun mannelijke collega's voor hetzelfde werk. Het verschil in uurloon is gemiddeld zo'n veertien procent. De gemeente gaat in gesprek met het lokale bedrijfsleven om het probleem aan te kaarten. Ook draagt zij een steentje bij door de loonkloof in haar personeelsbestand te dichten. Met voorlichting zorgen we ervoor dat iedereen zich beter bewust is van deze loonkloof.
3. Mensen die vluchten voor oorlog, geweld en onderdrukking zijn welkom in Edam-Volendam. Het is belangrijk dat statushouders volwaardig kunnen meedoen. Daarom investeren we in goede inburgering en stimuleren we contact met onze inwoners. De gemeente stelt strenge eisen aan de inburgeringstrajecten die zij inkoop. Zo heeft inburgering meerwaarde voor statushouder én samenleving.

4. De gemeente onderzoekt of er discriminatie in de uitvoering van het beleid is geslopen. De toeslagenaffaire heeft laten zien hoe de overheid onschuldige mensen kan uitsluiten. Onze gemeente moet zich continu bewust zijn van de gevolgen van haar beleid. Wanneer blijkt dat hier misstanden plaatsvinden, dan moet dit zo snel en open mogelijk worden opgelost.
5. We brengen de bestaande meldpunten voor seksueel en huiselijk geweld onder de aandacht. Dit zijn de zedenpolitie, het Centrum voor Seksueel Geweld en Veilig Thuis. De gemeente verbetert de samenwerking met deze instanties. Zo weet iedereen die te maken krijgt met deze vormen van geweld waar zij of hij terecht kan voor hulp.
6. Wederzijds begrip ontstaat wanneer mensen met elkaar in aanraking komen. De gemeente ondersteunt projecten die contact tussen verschillende groepen bevorderen. Hierbij kan gedacht worden aan ontmoetingsmiddagen voor volwassenen of wisselklassen op scholen. Ook is het belangrijk dat jongeren voorlichting krijgen van LHBTI+-ers en mensen van kleur.
7. De gemeente zorgt voor een evenwichtige samenstelling van haar personeel. We tolereren geen enkele vorm van discriminatie binnen de organisatie. Ook voeren we anoniem solliciteren in voor alle vacatures. Dit zorgt ervoor dat de beste kandidaten worden geselecteerd omdat alleen opleiding, ervaring en motivatie telt.
8. Kinderen en jongeren worden nog te vaak gepest om hun afkomst, seksuele voorkeur of andere persoonskenmerken. De gemeente stimuleert een inclusief pestbeleid op onze scholen, waarmee pestgedrag dat voortkomt uit discriminatie wordt aangepakt. In dit beleid staat het benoemen en oplossen van discriminatie centraal. Een inclusief pestbeleid maakt school een veilige plek voor alle leerlingen.
9. Het uiterlijk van Zwarte Piet is een kwestie die onze samenleving verdeelt. Om wederzijds begrip te creëren organiseert de gemeente luistergesprekken over het onderwerp. Hierbij gaan voor- en tegenstanders op een respectvolle manier met elkaar in gesprek over hun standpunten en perspectieven. Door als gemeente een dialoog over Zwarte Piet te begeleiden hopen we bij te dragen aan een eigentijdse oplossing.
10. De Pride Week krijgt meer aandacht. Bij het gemeentehuis wordt de regenboogvlag gehesen om solidariteit te tonen met onze LHBTI+-inwoners. Scholen, Club- en Buurthuiswerk en de lokale horeca worden aangemoedigd om tijdens de Pride Week evenementen te organiseren. Zo laten we LHBTI+-ers zien dat ze hier welkom zijn en hun identiteit ook lokaal mogen vieren.
11. Een op de tien jonge vrouwen heeft niet altijd genoeg geld om tampons of maandverband te kopen. We helpen deze vrouwen door menstruatieproducten gratis aan te bieden. Dit kan op meerdere manieren: via scholen, publieke gebouwen of maatschappelijke organisaties.

8. EEN BROEDPLAATS VOOR KUNST EN CULTUUR

Edam-Volendam ademt cultuur. Het vissersdorp Volendam, de kaasstad Edam, de droogmakerij Purmer en de polders van de Zeevang: allemaal hebben ze een eigen geschiedenis. Onze prachtige historische gebouwen, landschappen en havens zijn wereldberoemd en geliefd bij onze inwoners. Naast dit erfgoed heeft onze gemeente een divers aanbod van culturele activiteiten. Deze activiteiten brengen mensen samen, bieden een vorm van zelf-expressie en vermaak.

Culturele activiteiten zijn ontzettend belangrijk voor onze gemeenschap. Toch krijgt cultuur de laatste tijd te weinig waardering. Onze gemeente besteedt ongeveer drie keer minder geld aan cultuur dan de gemiddelde gemeente in Noord-Holland. De lokale cultuursector krijgt te weinig steun en heeft onvoldoende zeggenschap over het beleid. Onze cultuursector draait vooral op vrijwilligers, wat betekent dat de mogelijkheden soms beperkt zijn. Als we zo doorgaan dreigt het culturele aanbod in onze gemeente haar glans te verliezen.

GroenLinks vindt dat cultuur meer aandacht verdient. De gemeente trekt samen op met kunstenaars, muzikanten en andere makers om het cultuuraanbod in Edam-Volendam te versterken. We investeren flink in de culturele sector, waarbij de focus ligt op 'hedendaagse cultuur'. Cultuur die nu bedacht en gemaakt wordt, is ons erfgoed van de toekomst. De huidige generatie makers krijgt alle ruimte om hun talent te benutten. Tegelijkertijd zetten we in op het ontwikkelen van talent via scholen en het Club- en Buurthuiswerk. Onze 'oude' cultuur zoals monumentale gebouwen beschermen we beter tegen sloop en aantasting.

Op sportgebied doet Edam-Volendam het goed. We hebben een groot aantal sportclubs en beschikken over moderne sportcomplexen. GroenLinks wil dat iedereen de mogelijkheid heeft om te sporten. We zetten stappen om ervoor te zorgen dat kwetsbare groepen ook mee kunnen doen. Daarnaast investeren we in voorzieningen voor buitensport. Waar nodig begeleidt en ondersteunt de gemeente sportclubs en individuele topsporters.

Wat we gaan doen:

1. Er komt meer budget voor kunst en cultuur. De gemeente gebruikt dit geld om culturele organisaties en activiteiten te ondersteunen. Deze steun kan meerdere vormen aannemen: van subsidies en materialen tot hekken voor evenementen. Voor organisatoren van activiteiten maken we het aanvragen van steun makkelijker.
2. Het Cultuurplatform krijgt een grotere rol in het gemeentelijk cultuurbeleid. Projecten rond kunst, muziek en cultuur worden voorbereid in overleg met het Platform. Gevraagde en ongevraagde adviezen wegen zwaar mee in het gevoerde beleid.
3. De gemeente stelt werkruimte beschikbaar voor creatieve gebruikers. Leegstaande gebouwen kunnen tijdelijk worden gebruikt als atelier of culturele broedplaats. We zoeken een plaats voor een vaste tentoonstellingsruimte met een atelier. Deze ruimte komt bij voorkeur ergens in het toeristische centrum van Edam of Volendam.

4. De stichting Club- en Buurthuiswerk (CBW) organiseert veel waardevolle activiteiten op het gebied van kunst en muziek. De gemeente verhoogt de subsidie aan het CBW, zodat zij haar activiteiten kan uitbreiden en minder afhankelijk wordt van het geld uit drankverkoop. Het commercialiseren van het CBW vinden we ongewenst.
5. De gemeente reserveert een jaarlijks bedrag voor het aankopen van lokale kunst. Deze kunst komt in de openbare ruimte of wordt tentoongesteld in de gebouwen van onze gemeente. Opdrachten voor kunst of andere cultuurproducten worden waar dat kan toegekend aan lokale kunstenaars en makers. Hierbij volgen we de principes van de Fair Practice Code, zodat culturele makers een eerlijke beloning krijgen voor hun werk.
6. In de Zeevang is het culturele verenigingsleven heel belangrijk. We doen wat we kunnen om het cultuuraanbod hier op peil te houden. Als verenigingen door een laag aantal deelnemers in de knel komen, springt de gemeente bij. Culturele initiatieven vanuit de bewoners en de dorpsraden worden omarmd.
7. De Singel ontwikkelt zich tot een cultureel centrum voor de jongeren van Edam. Het CBW wordt aangemoedigd om meer activiteiten op deze locatie te organiseren. Andere clubs en verenigingen krijgen meer mogelijkheden om van de Singel gebruik te maken. Waar nodig doet de gemeente aanpassingen aan het gebouw.
8. Kunst- en muzieklessen zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling van nieuw talent. De gemeente gaat in gesprek met scholen om te zorgen dat dit genoeg aandacht krijgt. We willen het vak kunst op het Don Bosco College behouden. Ook investeren we in talentprogramma's in samenwerking met onze kunstenaars en muzikanten.
9. De monumentale gebouwen in onze gemeente verdienen meer bescherming. We zijn zeer terughoudend met het toestaan van aanpassingen die het historische karakter aantasten. Tegelijkertijd stelt de gemeente geld beschikbaar voor restauratie en onderhoud. Verder werken we aan het verduurzamen van monumenten.
10. We beschermen onze kerkgebouwen wanneer deze door de eigenaar worden verkocht. De gemeente zorgt ervoor dat dit erfgoed toegankelijk blijft voor het publiek. Kerken krijgen bij voorkeur een culturele functie, zodat de gebouwen behouden blijven voor de gemeenschap.
11. Buitensporten zoals skaten en freerunnen zijn populair onder kinderen en jongeren. We leggen plaatsen aan waar deze sporten bedreven kunnen worden. De gemeente gaat in gesprek met sportieve inwoners om te onderzoeken waar behoefte aan is.
12. We verbeteren de toegang tot sport voor mensen in kwetsbare posities. De gemeente maakt afspraken met sportclubs om ervoor te zorgen dat mensen met een smalle beurs toch mee kunnen doen. We kijken of de bestaande regelingen hiervoor voldoende zijn. Verder spannen we ons in om een passend sportaanbod te creëren voor mensen met een beperking. Hierbij hebben we aandacht voor de initiatieven van het Sportplatform.

9. MODERN EN GOED ONDERWIJS

Onderwijs is cruciaal voor de samenleving. Kinderen leren op school niet alleen taal en rekenen, ze ontwikkelen zichzelf ook. Goed onderwijs draagt bij aan sociale kinderen die een steentje willen bijdragen aan de samenleving. Onderwijs kan dus helpen om onze samenleving socialer, vrijer en meer betrokken te maken.

Dat willen we doen door te focussen op burgerschap. Hierbij leren kinderen meedoen aan de maatschappij, via stages en uitstapjes. Daarnaast leren jongeren ook hoe zij zelf een mening kunnen ontwikkelen, hoe de politiek werkt en hoe zij hun mening – als zij dat willen - kunnen omzetten in politieke actie.

Verder focussen we op technisch onderwijs van een hoog niveau. Onze economie draait voor een groot deel op techniek en dus is het belangrijk om goed opgeleide mensen te hebben voor het werk in deze sector. Techniek is ook van groot belang in de energietransitie. Een investering in het technisch onderwijs is een investering in onze toekomst.

Binnen onze gemeente hebben we een compleet onderwijsaanbod met een goede reputatie. Dat is maar goed ook, want onderwijs wordt voornamelijk door de landelijke politiek en door scholen zelf geregeld. De gemeente heeft niet erg veel invloed, maar kan er wel voor kiezen om zaken te faciliteren en stimuleren. Denk aan initiatieven voor overleg en samenwerking, financiële injecties en zelf ontwikkelde programma's.

Wat we gaan doen:

1. We gaan aan de slag met initiatieven om burgerschap concreet te maken. We besteden aandacht aan vrijwilligerswerk en bieden kwalitatieve en zinvolle stageplaatsen. De gemeente werkt mee aan het vormen van een divers aanbod aan buitenschoolse activiteiten, waarmee scholieren hun horizon kunnen verbreden.
2. De politiek voelt voor veel scholieren als een ver-van-mijn-bed-show, terwijl er belangrijke besluiten worden genomen. We laten zien hoe de lokale politiek werkt via rondleidingen, een model- gemeenteraad en door scholieren te betrekken via de Jongerenraad. Zo willen we scholieren inspireren om later betrokken burgers te worden.
3. Kwalitatief technisch onderwijs heeft prioriteit in onze gemeente. Goed opgeleide technici zijn essentieel voor de uitdagingen van morgen. Bij de Triade ondersteunen we scholing in samenwerking met bouw- en installatiebedrijven. We stimuleren samenwerking tussen het technisch onderwijs, bedrijven en het Don Bosco College.
4. In Volendam kunnen kinderen alleen naar katholieke scholen. We zijn voor meer diversiteit in het aanbod, zodat kinderen en ouders meer te kiezen hebben. Bij het stichten van een nieuwe school stimuleren we initiatieven voor openbaar onderwijs.

5. In de kernen van de Zeevang zijn vijf basisscholen. Het is belangrijk dat deze scholen blijven. Voor kinderen is basisonderwijs dicht bij huis belangrijk. Daarnaast draagt het hebben van een eigen basisschool bij aan de levendigheid van de kleine kernen.
6. Scholen kunnen een positieve rol spelen in de mentale gezondheid van leerlingen, door voorlichting, een veilige plek, en gezonde levenskeuzes te bieden. De gemeente vraagt hier aandacht voor bij schoolbesturen. Daarnaast zorgen we voor een effectieve samenwerking met de gemeentelijke jeugdzorg en jongerenwerkers om leerlingen met problemen goed te kunnen ondersteunen.
7. Onze schoolgebouwen worden in de avonden, de weekenden en de schoolvakanties niet gebruikt. We stimuleren een dubbelfunctie van deze gebouwen. Buiten schooltijd kunnen schoolgebouwen onderdak bieden aan clubs, verenigingen en andere wijkfuncties. Zo worden de gebouwen beter benut en dragen ze ook bij aan de sociale structuur in de wijk.
8. In het onderwijs wordt steeds vaker gebruik gemaakt van digitale middelen. Alle kinderen moeten over goede digitale apparatuur en internet kunnen beschikken. In de gevallen dat ouders dit niet kunnen betalen moet de gemeente bijspringen.
9. We willen duurzame schoolgebouwen. Aan de hand van het gebouw leren kinderen over de voordelen van duurzaamheid en kringloopdenken. Het is belangrijk dat kinderen leren over afval, energieopwekking, tuinieren in een moestuin, boerderijdieren en insecten. De gemeente stimuleert deze ontwikkeling en draagt een steentje bij.

10. OPEN EN DAADKRACHTIG BESTUUR

Een goed en stabiel bestuur is de voorwaarde voor een sterke gemeente. In de gemeenten om ons heen hebben we de afgelopen periode meerdere bestuurscrises gezien. Wat dat betreft gaat het beter in Edam-Volendam. Toch kennen wij ook problemen. Onze gemeente heeft van oudsher een gesloten bestuurscultuur. Veel dingen worden in achterkamertjes geregeld. Daarbij wordt openheid van bestuur minder belangrijk gevonden. Juist deze openheid is van levensbelang, omdat het ervoor zorgt dat burgers zelf kunnen nagaan wat ons gemeentebestuur doet. Dat brengt vertrouwen en vertrouwen tussen burger en bestuur is essentieel in een democratie.

GroenLinks wil veel meer openheid in het werk van de gemeente. Voor alle inwoners moet het duidelijk zijn waar de wethouders en raadsleden mee bezig zijn. Het is cruciaal dat zij daarbij ook kunnen zien waarom én hoe bepaalde keuzes zijn gemaakt. Daarnaast willen wij een daadkrachtig bestuur. Wethouders moeten problemen actief te lijf gaan, een duidelijke visie hebben en lastige beslissingen durven nemen. Alleen op deze manier kunnen we de klimaatcrisis, de wooncrisis en de ongelijkheid echt aanpakken.

De inspraak voor burgers wordt verbeterd. Echte inspraak gaat verder dan het bepalen van de kleur van stoeptegels. Onze inwoners moeten de kans krijgen om mee te beslissen over de belangrijke vragen. Burgerfora zijn hier een goed middel voor. In een burgerforum komt een representatieve groep burgers met een advies voor een breed gedragen beleid. Burgerfora kunnen tot oplossingen komen waar dat de politiek niet lukt. Om de belangen van jongeren voor het voetlicht te brengen komt er een Jongerenraad. Verder versterken we de rol van de dorps- en wijkraden, die de afgelopen jaren veel goed werk hebben gedaan.

Onze ambtenaren werken elke dag om Edam-Volendam beter te maken. De bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben ervoor gezorgd dat er te weinig personeel is voor te veel taken. Daardoor is de druk op ambtenaren toegenomen en blijft er veel werk liggen. Om de dienstverlening te verbeteren investeren we in nieuw personeel. Zo maken we onze gemeentelijke organisatie klaar voor de grote uitdagingen die de komende jaren op ons afkomen.

Wat we gaan doen:

1. De gemeente stelt een burgerforum in over het lokale klimaatbeleid. Burgerfora zijn een middel om burgers meer zeggenschap te geven. Een representatieve groep burgers komt met een advies voor beleid dat draagvlak heeft in de gemeenschap. Hierbij kan ook een referendum worden gehouden waarmee burgers rechtstreeks hun voorkeuren aangeven. We onderzoeken hoe een burgerforum hier het beste georganiseerd kan worden.
2. Het online portaal van de gemeenteraad krijgt een flinke verbetering. Alle openbare raadsstukken zijn zo eenvoudig in te zien voor burgers. Daarnaast komt er een tool waarmee het stemgedrag van raadsleden en partijen kan worden bekeken.

3. Participatie moet niet enkel gaan over details in de uitvoering. Wij willen onze burgers betrekken vanaf het begin, zodat duidelijk wordt wat men echt wil. Van alle participatiebijeenvkomsten die de gemeente organiseert wordt achteraf een verslag openbaar gemaakt. Hierbij staat ook hoeveel mensen aanwezig waren.
4. De gemeenteraad gaat publiekelijk in gesprek met burgers en organisaties. Tijdens speciale sessies krijgen burgers de gelegenheid om hun mening te geven, problemen te delen of plannen te presenteren. Op deze manier bevorderen we de dialoog tussen burger en politiek.
5. De ideeën van jongeren worden onvoldoende gehoord en jongeren zijn onvoldoende betrokken bij de politiek. Daarom stimuleren we de oprichting van een Jongerenraad. De Jongerenraad adviseert het college gevraagd en ongevraagd over alles wat jongeren aangaat.
6. Edam-Volendam krijgt een lokale ombudspersoon. Deze onafhankelijke persoon helpt burgers wanneer zij vastlopen bij de gemeente en signaleert knelpunten in de lokale dienstverlening. De ombudspersoon rapporteert zijn of haar bevindingen regelmatig aan de gemeenteraad.
7. Het gemeentehuis aan de W. van der Knoopdreef is te klein en de dependance aan de Mgr. C. Veermanlaan is ernstig verouderd. We investeren daarom in betere werkplekken voor onze ambtenaren. Hierbij zetten we in op renovatie en uitbreiding van de bestaande gebouwen. Daarnaast zetten we waar mogelijk in op thuiswerken.
8. De huidige grootte van Edam-Volendam is uitstekend. We zullen daarom geen initiatieven nemen richting een nieuwe gemeentelijke fusie. In plaats daarvan verbeteren we de regionale samenwerking. Ook trekken we vaker op met onze buurgemeenten Waterland en Purmerend.
9. Onze gemeente heeft momenteel te weinig personeel om haar taken uit te voeren. Projecten lopen vertraging op, aanvragen worden te laat behandeld en onderhoud wordt uitgesteld. We onderzoeken waar structureel extra mensen nodig zijn. Waar de nood hoog is nemen we nieuw personeel aan. Zo verbeteren we de dienstverlening en verminderen we het gebruik van dure externe inhuur.
10. De dorps- en wijkraden vormen een belangrijke schakel tussen burger en bestuur. We verbeteren de informatievoorziening naar dorps- en wijkraden, zodat zij hun adviserende rol effectiever kunnen vervullen. Samen met de raden kijken we of er behoefte is aan verdere ondersteuning vanuit de gemeente.
11. In de gemeentelijke communicatie gaat nog veel mis: soms worden vragen niet beantwoord of wordt informatie niet (op tijd) gedeeld. Om deze problemen bij de wortel aan te pakken richten we een werkgroep op die onderzoek doet naar de oorzaken. De werkgroep komt met concrete voorstellen voor verbetering.

12. Voor burgers moet duidelijk zijn wat er met hun melding of aanvraag gebeurt. We maken werk van het track & trace-systeem, waarmee burgers de status van hun aanvraag online kunnen volgen.
13. Privacy is een groot goed. Wij zijn daarom terughoudend in het plaatsen van camera's voor toezicht. Alleen voor drukke plekken waar het van cruciaal belang is voor de veiligheid maken we een uitzondering. De gemeente gebruikt geen technieken zoals wifi-tracking en gezichtsherkenning om haar inwoners te volgen.
14. Bewoners mogen meebeslissen over welke veiligheidsproblemen in hun buurt moeten worden opgepakt door de politie, boa's en gemeente. De gemeente houdt regelmatig buurtbijeenkomsten, waarbij de handhavers met bewoners in gesprek gaan. Dit versterkt de band tussen burger en handhaving. Daarnaast kan zo op tijd worden ingegrepen op plaatsen waar overlast ontstaat.

11. CIRCULAIRE ECONOMIE

Een duurzame economie moet een circulaire economie zijn. Als we willen dat ons nageslacht nog een leefbare wereld heeft, moeten we grondstoffen voor ze achterlaten. Dit gaan we doen door onze energie uit onuitputtelijke bronnen te halen. Soms is het gebruiken van nieuwe grondstoffen onvermijdelijk, maar dit willen we tot een absoluut minimum beperken. De grondstoffen die al tot materialen zijn gemaakt proberen we zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken. Een circulaire economie is dus gebouwd op hergebruik van grondstoffen.

Economie is meer dan alleen winst en groei. De lokale economie is geen doel op zich, maar een middel om welvaart én welzijn te creëren. In de ontwikkeling van onze economie willen wij het geluk van onze inwoners voorop stellen. De economie draagt in onze plannen bij aan het welzijn door de leefomgeving te versterken, in plaats van verder te schaden.

Het huidige gemeentebestuur wil onze gemeente laten groeien om de lokale economie te stimuleren. Deze strategie is op lange termijn niet houdbaar. GroenLinks wil onze economie écht toekomstbestendig maken. We willen meer kapitaalintensieve bedrijven aantrekken, bijvoorbeeld op het gebied van elektronica. Ook willen we meer ruimte geven aan bedrijven die zich bezighouden met duurzaamheid. Met een technische school en een goede infrastructuur heeft onze gemeente de potentie om uit te groeien tot een centrum van duurzame innovatie.

Voor onze bedrijven zal de overgang naar een circulaire economie de nodige creativiteit vergen. Deze overgang biedt echter ook kansen. Het slim en vroegtijdig inspelen op deze kansen kan goed uitpakken voor onze ondernemers. De gemeente gaat een stimulerende rol spelen door het maken van afspraken, het bieden van ondersteuning en waar nodig met beleid. De overgang naar een circulaire economie betekent voor onze agrarische bedrijven een overgang naar duurzame landbouw en diervriendelijke veeteelt. De gemeente ondersteunt hier natuurlijk ook bij, zodat onze boeren niet achterblijven.

Wat we gaan doen:

1. De gemeente verstevigt het contact met het bedrijfsleven door actieve deelname aan het Economisch Platform. Ook komt er een contactpersoon Economische Zaken, bij wie ondernemers terecht kunnen met al hun vragen en problemen.
2. We stimuleren duurzame startups en sociaal ondernemers die werken aan innovatieve en creatieve oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken. De gemeente biedt hulp met het vinden van een geschikte werkplek en het aanvragen van regionale subsidies. Ook investeert ze zelf in de meest kansrijke projecten.
3. De gemeente zorgt voor de beperking en recycling van bedrijfsafval met concrete maatregelen. Daarbij wordt bijzondere aandacht gegeven aan de detailhandel en horeca. Met lokale ondernemersorganisaties worden heldere afspraken gemaakt.

4. De gemeente stimuleert houtbouw. Dit geeft een impuls aan de lokale bouwsector, een van onze belangrijkste economische sectoren. De gemeente ondersteunt de kennisontwikkeling en -overdracht op dit gebied en werkt daarbij samen met de Triade. Daarnaast start zij een voorbeeldproject waarin houtbouw wordt toegepast.
5. We stimuleren het hergebruiken van bouw materiaal. Voor bouwprojecten wordt er een overzicht openbaar gemaakt van de grondstoffen en materialen die bij het project vrijkomen. Waar mogelijk worden deze materialen weer gebruikt bij andere projecten. De gemeente spant zich in om vraag en aanbod samen te brengen.
6. In de agrarische sector stimuleert en faciliteert de gemeente het ontstaan van 'korte ketens', bijvoorbeeld de directe verkoop van lokale agrarische producten aan de eigen inwoners. Dit levert onze boeren extra inkomsten op, zorgt voor minder vervoer van voedsel en geeft onze inwoners toegang tot verse boerenproducten.
7. Toerisme moet bijdragen aan en vermengd zijn met onze gemeenschap. We maken onze lokale cultuur en geschiedenis beter zichtbaar in ons toeristische product. Het huidige toerisme moet duurzamer worden, door bijvoorbeeld in te zetten op vormen van eco- en fietstoerisme. Op deze manier wordt overlast tegengegaan en verdwijnt de winst niet in de zakken van grote touroperators.
8. Internet is cruciaal voor een goed draaiende economie. De gemeente benut de economische kansen van het internet door een dekkend glasvezelnet te realiseren en toegang daartoe voor alle bedrijven én bewoners te waarborgen.
9. De gemeente koopt zoveel mogelijk in bij lokale ondernemers. We stellen eisen aan de duurzaamheid van ingekochte producten. Daarnaast willen we dat het personeel van onze toeleveranciers en andere gecontracteerde partijen over goede arbeidsvoorwaarden beschikt.
10. Datacenters scheppen weinig werkgelegenheid en gebruiken enorm veel energie. We geven daarom geen toestemming voor de bouw van datacenters in onze gemeente.

12. HET FINANCIËLE PLAATJE

Voor de komende vier jaar hebben we een ambitieus programma opgesteld, vol met groene en linkse plannen. Deze plannen kosten de gemeente soms extra geld, maar leveren soms ook inkomsten op. Hieronder geven wij een indruk van hoe we hier mee om denken te gaan.

Een gemeentebegroting moet sluitend zijn. Dat betekent dat de inkomsten en uitgaven in balans zijn. Dit is niet alleen verplicht, maar ook noodzakelijk voor een financieel gezonde gemeente. Edam-Volendam staat er financieel goed voor. De komende jaren willen we veel investeren, maar tegelijkertijd zijn we er scherp op dat we onze financiën op orde houden.

In het opstellen van de gemeentebegroting hanteren wij een aantal uitgangspunten. Dit zijn principes die weergeven hoe wij onze keuzes maken.

- **De burger zoveel mogelijk ontzien**
Bij tekorten kijken we altijd eerst naar besparingen waar burgers weinig last van hebben. Denk aan besparingen binnen de gemeentelijke organisatie. Pas als dit niet mogelijk is komen de gemeentelijke dienstverlening en de belastingen in beeld.
- **De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten**
Bij tekorten betalen inwoners met een hoger inkomen relatief meer mee aan het sluitend krijgen van de begroting. Dit vinden wij de meest rechtvaardige oplossing.
- **Kiezen voor maatschappelijke meerwaarde**
Bij tekorten kiezen we er altijd voor om de uitgave met de grootste maatschappelijke meerwaarde te laten doorgaan. Denk aan voorzieningen voor kwetsbare inwoners en zaken met een maatschappelijk belang, zoals de huishoudelijke hulp voor ouderen.
- **Openheid over alle posten**
Onze inwoners moeten kunnen zien dat hun belastinggeld goed wordt besteed. Daarom is het belangrijk dat we open zijn over de inkomsten, uitgaven en reserves van de gemeente. Dit maken we op een heldere en begrijpelijke manier duidelijk.

Hoeveel extra uitgaven onze plannen opleveren is vooraf moeilijk te voorspellen. Dit is afhankelijk van veel factoren, waaronder de manier van uitvoering. Wij zien de volgende inkomstenbronnen en besparingen om de extra uitgaven te dekken:

1. De energietransitie brengt enorme kansen met zich mee, niet alleen voor onze bedrijven maar ook voor de gemeente zelf. We investeren in energiecoöperaties, installeren zonnepanelen in de openbare ruimte en gaan door met het duurzamer maken van de gemeentelijke organisatie. Dit alles levert op termijn inkomsten op.
2. Gemeentelijke diensten zoals het verwerken van huisvuil en het afgeven van parkeerontheffingen worden momenteel niet tegen een kostendekkend tarief uitgevoerd. We zetten het huidige beleid door en maken al deze diensten in stapjes kostendekkend. Dit levert onze gemeente jaarlijks extra inkomsten op.

3. De toeristenbelasting wordt verhoogd. Op deze manier betalen onze bezoekers mee aan het mooi en schoon houden van onze gemeente. Daarnaast leveren ze een bijdrage voor de infrastructuur die de gemeente voor het toerisme moet aanleggen. Momenteel wordt dit via de belastingen grotendeels door onze inwoners opgebracht.
4. In de centra van Edam en Volendam voeren we betaald parkeren in voor bezoekers. Deze maatregel is in eerste instantie bedoeld om autoverkeer te ontmoedigen, maar het levert ook extra inkomsten op voor onze gemeente.
5. We willen dat de gemeente weer zelf woningen gaat bouwen, zoals ook met de eerste fases van de Broeckgouw is gebeurd. Wanneer de gemeente de woningen verkoopt, levert dit extra inkomsten op. Aan dit soort projecten kleven wel financiële risico's. Het is belangrijk dat die op een verantwoorde manier worden afgedekt.
6. We verhogen de onroerendezaakbelasting (OZB) met iets meer dan de jaarlijkse inflatiecorrectie als dit nodig blijkt. Deze stap wordt pas gezet als andere opties om meer inkomsten te genereren niet genoeg opleveren. Het verhogen van de OZB is een eerlijke oplossing, omdat vermogende inwoners dan relatief meer bijdragen.
7. Bij elke investering maakt de gemeente een maatschappelijke kosten-batenanalyse, waarbij klimaatschade en milieuvervuiling meegenomen worden. Zo besparen we geld en het milieu.